C/2025/3986

20.8.2025 г.

ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА

от 8 юли 2025 година

относно икономическата, социалната, трудовата, структурната и бюджетната политика на Италия

(C/2025/3986)

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 121, параграф 2 и член 148, параграф 4 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1263 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2024 г. за ефективна координация на икономическите политики и за многостранно бюджетно наблюдение и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1466/97 на Съвета ([1]), и по-специално член 3, параграф 3 от него,

като взе предвид Регламент (ЕС) № 1176/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 ноември 2011 г. относно предотвратяването и коригирането на макроикономическите дисбаланси ([2]), и по-специално член 6, параграф 1 от него,

като взе предвид препоръката на Европейската комисия,

като взе предвид резолюциите на Европейския парламент,

като взе предвид заключенията на Европейския съвет,

като взе предвид становището на Комитета по заетостта,

като взе предвид становището на Икономическия и финансов комитет,

като взе предвид становището на Комитета за социална закрила,

като взе предвид становището на Комитета за икономическа политика,

като има предвид, че:

Общи съображения

(1) Регламент (ЕС) 2024/1263, който влезе в сила на 30 април 2024 г., определя целите на рамката за икономическо управление, която е насочена към насърчаване на стабилни и устойчиви публични финанси, устойчив и приобщаващ растеж и устойчивост чрез реформи и инвестиции, както и предотвратяване на прекомерен бюджетен дефицит. В регламента се предвижда, че Съветът и Комисията осъществяват многостранно наблюдение в рамките на европейския семестър в съответствие с целите и изискванията, определени в ДФЕС. Европейският семестър включва по-специално формулирането и наблюдението на изпълнението на специфичните за всяка държава препоръки. С регламента се насърчава също националната ангажираност с фискалната политика и се поставя по-силен акцент върху средносрочното планиране, наред с по-ефективно и по-съгласувано прилагане. Всяка държава членка трябва да представи на Съвета и на Комисията национален средносрочен фискално-структурен план, съдържащ нейните фискални ангажименти, както и ангажиментите за реформи и инвестиции, и обхващащ период от 4 или 5 години в зависимост от нормалната продължителност на националния законодателен цикъл. Планът за нетните разходи ([3]) в тези планове трябва да спазва изискванията на регламента, в това число изискванията дългът на сектор „Държавно управление“ да следва правдоподобно низходяща траектория до края на периода на корекция или да остане на разумни равнища под 60 % от брутния вътрешен продукт (БВП), а дефицитът на сектор „Държавно управление“ да бъде сведен и/или поддържан под референтната стойност по Договора от 3 % от БВП в средносрочен план. Когато държава членка поеме ангажимент да осъществи съответен набор от реформи и инвестиции в съответствие с критериите, определени в регламента, периодът на корекция може да бъде удължен с до три години.

([1]) ОВ L, 2024/1263, 30.4.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) ОВ L 306, 23.11.2011 г., стр. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Нетни разходи съгласно определението в член 2, точка 2 от Регламент (ЕС) 2024/1263: „нетни разходи“ означава публичните разходи след приспадане на: i) разходите за лихви; ii) дискреционните мерки по отношение на приходите; iii) разходите по програми на Съюза, изцяло покрити с приходи от фондове на Съюза; iv) националните разходи за съфинансиране на програми, финансирани от Съюза; v) цикличните елементи на разходите за обезщетения за безработица; и vi) еднократните и другите временни мерки.

(2) Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета [4], с който бе създаден Механизмът за възстановяване и устойчивост (МВУ), влезе в сила на 19 февруари 2021 г. По линия на МВУ се предоставя финансова подкрепа на държавите членки за осъществяването на реформи и инвестиции, даващи фискален стимул, финансиран от Съюза. В съответствие с приоритетите на европейския семестър за координация на икономическите политики МВУ стимулира икономическото и социалното възстановяване, като същевременно допринася за устойчиви реформи и инвестиции, по-специално за насърчаване на екологичния и цифровия преход и за укрепване на устойчивостта на икономиките на държавите членки. МВУ също така спомага за укрепването на публичните финанси и за стимулирането на растежа и създаването на работни места в средносрочен и дългосрочен план, за подобряването на териториалното сближаване в рамките на Съюза и за подкрепата на непрекъснатото прилагане на Европейския стълб на социалните права.

(3) Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета [5] („Регламентът REPowerEU“), приет на 27 февруари 2023 г., има за цел постепенното премахване на зависимостта на Съюза от вноса на руски изкопаеми горива. Това помага за постигането на енергийна сигурност и диверсификация на енергийните доставки на Съюза, като същевременно увеличава използването на възобновяеми енергийни източници, капацитета за съхранение на енергия и енергийната ефективност. Италия добави нова глава за REPowerEU към своя национален план за възстановяване и устойчивост, за да финансира ключови реформи и инвестиции, които ще спомогнат за постигането на целите на REPowerEU.

(4) На 30 април 2021 г. Италия представи на Комисията своя национален план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 18, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2021/241. Съгласно член 19 от посочения регламент Комисията оцени целесъобразността, ефективността, ефикасността и съгласуваността на плана за възстановяване и устойчивост в съответствие с насоките за оценка в приложение V. На 13 юли 2021 г. Съветът прие своето решение за изпълнение за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Италия [6], който бе изменен на 8 декември 2023 г. съгласно член 18, параграф 2, за да се актуализира максималното финансово участие за безвъзмездна финансова подкрепа, както и за да се включи в него главата за REPowerEU [7]. Отпускането на траншовете зависи от приемането на решение на Комисията, взето в съответствие с член 24, параграф 5, в което се посочва, че Италия е изпълнила задоволително съответните ключови етапи и цели, определени в решението за изпълнение на Съвета. За да бъде изпълнението задоволително, трябва да е запазено постигането на предходните ключови етапи и цели за същата реформа или инвестиция.

(5) На 21 януари 2025 г. по препоръка на Комисията Съветът прие препоръка, с която одобри националния средносрочен фискално-структурен план на Италия [8]. Планът беше представен в съответствие с член 11 и член 36, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) 2024/1263, обхваща периода от 2025 г. до 2029 г. и представя фискална корекция, разпределена за седем години.

(6) На 26 ноември 2024 г. Комисията прие становище относно проекта на бюджетен план на Италия за 2025 г. На същата дата въз основа на Регламент (ЕС) № 1176/2011 Комисията прие Доклада за механизма за предупреждение за 2025 г., в който Италия беше посочена като една от държавите членки, за които ще е необходимо да се извърши задълбочен преглед. Комисията прие и препоръка за препоръка на Съвета относно икономическата политика на еврозоната, както и предложение за съвместния доклад за заетостта за 2025 г., в който се анализира прилагането на насоките за заетостта и принципите на Европейския стълб на социалните права. Съветът прие препоръката относно икономическата политика на еврозоната [9] на 13 май 2025 г., а съвместния доклад за заетостта на 10 март 2025 г.

(7) На 29 януари 2025 г. Комисията публикува компас за конкурентоспособността — стратегическа рамка, която има за цел да повиши глобалната конкурентоспособност на ЕС през следващите пет години. В него се определят трите преобразяващи императива на устойчивия икономически растеж: i) иновации; ii) декарбонизация и конкурентоспособност; и iii) сигурност. За да се преодолее изоставането в областта на иновациите, ЕС се стреми да насърчава

[4] Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

[5] Регламент (ЕС) 2023/435 на Европейския парламент и на Съвета от 27 февруари 2023 г. за изменение на Регламент (ЕС) 2021/241 във връзка с главите за REPowerEU в плановете за възстановяване и устойчивост и за изменение на регламенти (ЕС) № 1303/2013, (ЕС) 2021/1060 и (ЕС) 2021/1755 и Директива 2003/87/ЕО (ОВ L 63, 28.2.2023 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

[6] Решение за изпълнение на Съвета от 13 юли 2021 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Италия (док. ST 10160/2021).

[7] Решение за изпълнение на Съвета от 8 декември 2023 г. за изменение на Решение за изпълнение на Съвета от 13 юли 2021 г. за одобряване на оценката на плана за възстановяване и устойчивост на Италия (док. ST 16051/2023).

[8] Препоръка на Съвета от 21 януари 2025 г. за одобряване на националния средносрочен фискално-структурен план на Италия (ОВ C, C/2025/651, 10.2.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

[9] Препоръка на Съвета от 13 май 2025 г. относно икономическата политика на еврозоната (ОВ C, C/2025/2782, 22.5.2025 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

промишлените иновации, да подкрепя растежа на стартиращите предприятия чрез инициативи като стратегията на ЕС за подкрепа на стартиращите и разрастващите се предприятия и да насърчава въвеждането на модерни технологии като изкуствения интелект и квантовите изчислителни технологии. В стремежа си към по-екологична икономика Комисията изготви всеобхватен план за действие за енергия на достъпни цени и пакт за чиста промишленост, гарантиращи, че преходът към чиста енергия продължава да бъде разходно ефективен и благоприятен за конкурентоспособността, особено за енергоемките сектори, и е двигател на растеж. За да се намалят прекомерните зависимости и да се повиши сигурността, Съюзът е поел ангажимент за укрепване на световните търговски партньорства, диверсифициране на веригите на доставки и осигуряване на достъп до суровини от критично значение и чисти енергийни източници. Тези приоритети са подкрепени от хоризонтални способстващи фактори, а именно опростяването на нормативната уредба, задълбочаването на единния пазар, финансирането на конкурентоспособността, както и изграждането на съюз на спестяванията и инвестициите, насърчаването на уменията и качествените работни места и по-добрата координация на политиките на ЕС. Компасът за конкурентоспособността е хармонизиран с европейския семестър и гарантира, че икономическите политики на държавите членки са съобразени със стратегическите цели на Комисията, като се създава единен подход към икономическото управление, насърчаващ устойчивия растеж, иновациите и устойчивостта в целия Съюз.

(8) През 2025 г. европейският семестър за координация на икономическите политики продължава да се развива успоредно с прилагането на МВУ. Пълното изпълнение на плановете за възстановяване и устойчивост продължава да е от съществено значение за изпълнението на приоритетите на политиката в рамките на европейския семестър, тъй като плановете спомагат за ефективното справяне с всички или значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за всяка държава препоръки, отправени през последните години. Тези специфични за всяка държава препоръки продължават да бъдат еднакво актуални и за оценката на изменените планове за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 21 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(9) Специфичните за всяка държава препоръки за 2025 г. обхващат ключовите предизвикателства на икономическата политика, които не са отразени в достатъчна степен в мерките, включени в плановете за възстановяване и устойчивост, като се вземат предвид съответните предизвикателства, установени в специфичните за всяка държава препоръки за периода 2019—2024 г.

(10) На 4 юни 2025 г. Комисията публикува доклада за Италия за 2025 г. В него беше оценен напредъкът на Италия в изпълнението на съответните специфични за държавата препоръки и беше направен преглед на изпълнението от страна на Италия на плана за възстановяване и устойчивост. Въз основа на този анализ в доклада за страната бяха посочени най-неотложните предизвикателства, пред които е изправена Италия. В него бяха оценени също напредъкът на Италия при прилагането на Европейския стълб на социалните права и постигането на водещите цели на Съюза за 2030 г. в областта на заетостта, уменията и намаляването на бедността и социалното изключване, както и напредъкът в постигането на целите на Обединените нации за устойчиво развитие.

(11) Комисията извърши задълбочен преглед по член 5 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 за Италия. Основните констатации от извършената от Комисията оценка на макроикономическите уязвимости за Италия за целите на посочения регламент бяха публикувани на 13 май 2025 г. ([10]) На 4 юни 2025 г. Комисията стигна до заключението, че в Италия са налице макроикономически дисбаланси. По-специално продължават да съществуват уязвимости, свързани с висок държавен дълг и слаб растеж на производителността с трансгранично значение. През 2024 г. съотношението на държавния дълг към БВП остана над равнището си отпреди пандемията и се увеличи, като обърна низходящата тенденция, наблюдавана в периода след 2020 г., въпреки че дефицитът намаля и беше постигнат първичен излишък, тъй като ръстът на номиналния БВП се забави значително, а увеличаващите дълга корекции наличности-потоци станаха съществени поради забавеното въздействие върху паричните заеми на данъчните кредити за саниране на жилища от предходните години. Показателите на пазара на труда продължиха да се подобряват. Италианските банки значително подобриха качеството на активите си и рентабилността си; експозицията им на държавен риск и размерът на гарантираните от държавата заеми донякъде намаляха, но остават значителни. Установените уязвимости вече се решават чрез някои политики, но продължават да бъдат от решаващо значение продължаващото и ефективно изпълнение на реформите и инвестициите, по-специално тези в ПВУ и националния средносрочен фискално-структурен план, заедно с разумна фискална позиция. Пълното прилагане на мерките в средносрочния фискално-структурен план на Италия е от ключово значение, за да се гарантира, че високото съотношение на държавния дълг към БВП няма да нараства допълнително в средносрочен план. Бяха приложени редица политики за насърчаване на фискалната устойчивост, като например засилване на годишния преглед на разходите, борба с отклонението от данъчно облагане, трайно намаляване на данъчната тежест и преразглеждане на данъчните разходи. Реформите доведоха и до значителен напредък в рамката за несъстоятелността и пазара на необслужвани кредити. Рамковият закон (Закон за разрастването) беше приет с цел подпомагане на развитието на рисковия капитал и насърчаване на участието на институционални инвеститори. Мерките по ПВУ подкрепят повишаването на производителността и спомагат за по-нататъшното използване на потенциала на труда на Италия, което ще улесни намаляването на публичната задлъжнялост. Ефективното прилагане на тези мерки е от съществено значение.

([10]) Европейска комисия (2025 г.), Задълбочен преглед 2025 г. — Италия, ЕВРОПЕЙСКА ИКОНОМИКА, Институционален документ 310.

Оценка на годишния доклад за напредъка

(12) На 21 януари 2025 г. Съветът препоръча следните максимални темпове на растеж на нетните разходи за Италия: 1,3 % през 2025 г., 1,6 % през 2026 г., 1,9 % през 2027 г., 1,7 % през 2028 г. и 1,5 % през 2029 г., което съответства на максималните кумулативни темпове на растеж, изчислени спрямо 2023 г., от - 0,7 % през 2025 г., 0,9 % през 2026 г., 2,8 % през 2027 г., 4,6 % през 2028 г. и 6,2 % през 2029 г. В периода 2025—2026 г. тези максимални темпове на растеж на нетните разходи съвпадат с корективния план в съответствие с член 3, параграф 4 от Регламент (ЕО) № 1467/97 на Съвета ([11]), както беше препоръчано от Съвета на 21 януари 2025 г. с оглед преодоляване на съществуващия прекомерен дефицит ([12]). На 30 април 2025 г. Италия представи своя годишен доклад за напредъка ([13]) относно действията, предприети в отговор на препоръката на Съвета от 21 януари 2025 г. с оглед преодоляване на съществуващия прекомерен дефицит, изпълнението на набора от реформи и инвестиции, които са в основата на удължаването на периода на корекция, и извършването на реформи и инвестиции в отговор на основните предизвикателства, установени в специфичните за държавата препоръки в рамките на европейския семестър. Годишният доклад за напредъка отразява също шестмесечното докладване на Италия относно напредъка, постигнат при изпълнението на нейния план за възстановяване и устойчивост в съответствие с член 27 от Регламент (ЕС) 2021/241.

(13) Агресивната война на Русия срещу Украйна и последиците от нея представляват екзистенциално предизвикателство за Европейския съюз. Комисията препоръча да се задейства по координиран начин националната клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, за да се подкрепят усилията на ЕС за постигане на бързо и значително увеличение на разходите за отбрана, като това предложение беше приветствано от Европейския съвет на 6 март 2025 г.

(14) Въз основа на данни, потвърдени от Евростат ([14]), дефицитът на сектор „Държавно управление“ на Италия намаля от 7,2 % от БВП през 2023 г. до 3,4 % през 2024 г., докато дългът на сектор „Държавно управление“ се увеличи от 134,6 % от БВП в края на 2023 г. до 135,3 % в края на 2024 г. Според изчисленията на Комисията тези тенденции съответстват на темп на нарастване на нетните разходи от - 2,2 % през 2024 г. В годишния доклад за напредъка за 2025 г. Италия оценява ръста на нетните разходи през 2024 г. на - 2,1 %. Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция ([15]), която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, е била рестриктивна с 3,2 % от БВП през 2024 г.

(15) Според годишния доклад за напредъка макроикономическият сценарий в основата на бюджетните прогнози на Италия предвижда растеж на реалния БВП от 0,6 % през 2025 г. и 0,8 % през 2026 г., а инфлацията по ХИПЦ се очаква да бъде 2,1 % през 2025 г. и 1,9 % през 2026 г. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. се предвижда реалният БВП да нарасне с 0,7 % през 2025 г. и с 0,9 % през 2026 г., а инфлацията по ХИПЦ да бъде 1,8 % през 2025 г. и 1,5 % през 2026 г.

(16) В годишния доклад за напредъка се очаква дефицитът на сектор „Държавно управление“ да намалее до 3,3 % от БВП през 2025 г., а съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП се очаква да нарасне до 136,6 % до края на 2025 г. Тези тенденции съответстват на ръст на нетните разходи от 1,3 % през 2025 г. В прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. се предвижда дефицит на сектор „Държавно управление“ от 3,3 % от БВП за 2025 г. Намаляването на дефицита през 2025 г. се дължи главно на увеличението на първичния излишък (до 0,6 % от БВП, спрямо 0,4 % през 2024 г.) и на непроменените разходи за лихви като дял от БВП. По-специално увеличението на първичния излишък се дължи на силния ръст на приходите, който продължава да се повлиява благоприятно от положителните резултати на пазара на труда, вместо само да неутрализира постоянното намаление на данъчната тежест върху труда и увеличението на капиталовите разходи. Според изчисленията на Комисията тези тенденции съответстват на нарастване на нетните разходи от 1,2 % през 2025 г. Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция, която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, се очаква да бъде като цяло неутрална през 2025 г. Съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП се очаква да нарасне до 136,7 % до края на 2025 г. Увеличението на съотношението на дълга към БВП през 2025 г. отразява главно значителните нужди от заемни средства, свързани с отложеното въздействие върху паричните средства на данъчните кредити за ремонт на жилища, които се отразиха на дефицитите от предходни години.

([11]) Регламент (ЕО) № 1467/97 на Съвета от 7 юли 1997 година за определяне и изясняване на прилагането на процедурата при прекомерен дефицит (ОВ L 209, 2.8.1997 г., стр. 6).

([12]) Препоръка на Съвета с оглед на прекратяване на съществуващия прекомерен дефицит в Италия (док. ST 5035/25).

([13]) Годишните доклади за напредъка за 2025 г. са на разположение на адрес: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([14]) Евростат-Euro Indicators, 22.4.2025 г.

([15]) Фискалната позиция се определя като мярка за годишната промяна в основната бюджетна позиция на сектор „Държавно управление“. Тя има за цел да оцени икономическия импулс, произтичащ от фискалните политики, както тези, които са финансирани на национално равнище, така и тези, които се финансират от бюджета на ЕС. Фискалната позиция се измерва като разликата между: i) средносрочния потенциален растеж и ii) промяната в първичните разходи без дискреционните мерки по отношение на приходите, включително разходите, финансирани с безвъзмездна подкрепа (безвъзмездни средства) от Механизма за възстановяване и устойчивост и други фондове на Съюза.

(17) Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. разходите на сектор „Държавно управление“ в размер на 0,6 % от БВП се очаква да бъдат финансирани с безвъзмездна подкрепа („безвъзмездни средства“) от Механизма за възстановяване и устойчивост през 2025 г. в сравнение с 0,2 % от БВП през 2024 г. Разходите, финансирани с безвъзмездни средства от Механизма за възстановяване и устойчивост, дават възможност за висококачествени инвестиции и реформи за повишаване на производителността без пряко въздействие върху салдото и дълга на сектор „Държавно управление“ на Италия.

(18) Разходите за отбрана на сектор „Държавно управление“ в Италия възлизаха на 1,4 % от БВП през 2021 г. и на 1,2 % от БВП както през 2022 г., така и през 2023 г. ([16]) Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. разходите за отбрана се очаква да бъдат 1,3 % от БВП както през 2024 г., така и през 2025 г. Това съответства на увеличение с 0,1 процентни пункта от БВП в сравнение с 2021 г.

(19) Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. нетните разходи в Италия се предвижда да нараснат с 1,2 % през 2025 г. и да намалеят с 1,0 % кумулативно през 2024 г. и 2025 г. Въз основа на пролетната прогноза на Комисията за 2025 г. се очаква ръстът на нетните разходи на Италия през 2025 г. да бъде под препоръчителния максимален ръст, установен в коригиращия план, както на годишна база, така и за 2024 г. и 2025 г., взети заедно. Поради това процедурата при прекомерен дефицит по отношение на Италия временно се прекратява.

(20) В годишния доклад за напредъка се предвижда дефицитът на сектор „Държавно управление“ да намалее до 2,8 % от БВП през 2026 г., а съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП се очаква да се увеличи до 137,6 % до края на 2026 г. В годишния доклад за напредъка се очаква дефицитът на сектор „Държавно управление“ да намалее до 2,6 % от БВП през 2027 г. Съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП се очаква да намалее до 137,4 % от БВП до 2027 г. Въз основа на мерките на политиката, известни към крайната дата на изготвяне на прогнозата, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2025 г. се предвижда дефицит на сектор „Държавно управление“, възлизащ на 2,9 % от БВП през 2026 г. Намалението на дефицита на сектор „Държавно управление“ през 2026 г. отразява допълнително увеличение на първичния излишък (до 1,1 % от БВП), дължащо се главно на намаляване на субсидиите за инвестиции, частично компенсирано от незначителното увеличение на разходите за лихви. Тези тенденции съответстват на ръст на нетните разходи от 1,5 % през 2026 г. Въз основа на оценките на Комисията фискалната позиция, която включва разходи, финансирани както на национално равнище, така и на равнище ЕС, се очаква да бъде като цяло неутрална през 2026 г. Комисията предвижда съотношението на дълга на сектор „Държавно управление“ към БВП да нарасне до 138,2 % до края на 2026 г. Увеличението на съотношението на дълга към БВП през 2026 г. отразява главно отложеното въздействие върху паричните средства на данъчните кредити за ремонт на жилища.

(21) В препоръката за одобряване на средносрочния план на Италия се определя наборът от реформи и инвестиции, които са в основата на удължаването на периода на корекция, заедно с график за тяхното изпълнение. Те включват съществуващи и засилени мерки от плана за възстановяване и устойчивост, както и допълнителни реформи и инвестиции в областта на гражданското правосъдие, данъчното облагане, включително спазването на данъчното законодателство и отклонението от данъчно облагане, бизнес средата, публичната администрация, грижите за децата и ефективността на публичните разходи, както и рационализирането на държавните предприятия. Като взе предвид информацията, предоставена от Италия в годишния доклад за напредъка, Комисията констатира, че реформите и инвестициите, които са в основата на удължаването и които трябваше да бъдат изпълнени до 30 април, са били осъществени или в момента се оценяват в контекста на искане за плащане по МВУ.

Основни предизвикателства пред политиката

(22) Италия е една от държавите — членки на Съюза, с най-възрастно население, най-ниска раждаемост и по-висока от средната възраст на първескините. Миграционният баланс остава положителен, но вече не компенсира ниската раждаемост. В резултат на това населението в трудоспособна възраст продължава да намалява, което ограничава потенциалния растеж. Добре управляваните възможности за законна миграция биха могли да противодействат на демографския спад, особено в краткосрочен и средносрочен план. През следващите години се очаква значителен фискален натиск да тежи върху публичните финанси, включително нарастващите разходи, свързани с демографските изменения. По-конкретно държавните разходи в Италия са насочени предимно към социална защита (през 2024 г. 20,3 % от БВП и 43,6 % от първичните разходи), което е трудно да се поддържа предвид демографския натиск. Освен това разходите за пенсии в Италия са сред най-високите в ЕС, което затруднява ограничаването на публичните разходи. Въпреки че пълното прилагане на пенсионната реформа от 2011 г. ще доведе до постепенно намаляване на тежестта, все пак се очаква тя да се увеличи в средносрочен план поради демографските тенденции и въздействието на схемите за ранно пенсиониране. Необходими са съгласувани усилия за подобряване на ефективността и ефикасността на публичните разходи въз основа на мерките, планирани от Италия в средносрочния ѝ фискално-структурен план.

([16]) Евростат, държавни разходи по Класификацията на функциите на държавното управление (КОФОГ). Поради методологични различия между определенията на КОФОГ и НАТО разходите, основани на определението на КОФОГ, може да се различават от разходите, основани на определението на НАТО.

(23) Данъчните приходи на Италия спрямо БВП са относително големи в сравнение с подобни държави членки, като основният принос е от данъчното облагане на труда. Въпреки приетите мерки данъчната тежест върху труда остава значително над средната за ЕС. Специалните режими и широкият набор от данъчни разходи, включително по данък добавена стойност, правят данъчната система изключително сложна и подкопават данъчната основа, което води до значителни загуби на приходи. Прехвърлянето на настоящата висока данъчна тежест върху труда към други, недостатъчно използвани източници на приходи, които са по-малко вредни за растежа, би спомогнало за повишаване на икономическия потенциал на Италия. Освен това данъците върху енергията не са предназначени да насърчават прехода към чисти технологии. Накрая, данъчните измами продължават да бъдат големи, въпреки че амбициозните мерки, предприети през последните години, включително в рамките на плана за възстановяване и устойчивост, дават резултати. В същото време има риск последните мерки, подобни на данъчните амнистии, да имат обратен ефект по отношение на спазването на данъчното законодателство, докато системата за предварителни споразумения между администрацията и малките предприятия относно техните данъчни задължения изисква внимателно наблюдение. Кадастралните стойности все още не съответстват на текущите пазарни стойности, тъй като все още не са напълно и изчерпателно актуализирани. Средносрочният фискално-структурен план частично решава този въпрос с актуализирането на кадастралните регистри за някои имоти като първа стъпка в рамките на по-широка реформа на политиките, свързани с жилищното настаняване.

(24) В съответствие с член 19, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2021/241 и критерий 2.2 от приложение V към него планът за възстановяване и устойчивост включва широк набор от взаимно подсилващи се реформи и инвестиции, които трябва да бъдат изпълнени до 2026 г. Очаква се те да спомогнат за ефективното справяне с всички или със значителна част от предизвикателствата, посочени в съответните специфични за държавата препоръки. В този кратък срок приключването на ефективното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост е от съществено значение за повишаване на дългосрочната конкурентоспособност на Италия през екологичния и цифровия преход, като същевременно се гарантира социална справедливост. В съобщението на Комисията „NextGenerationEU — Пътят към 2026 г.“, прието на 4 юни 2025 г., се изяснява приложимият график за приключването на Механизма и се предоставят насоки на държавите членки за постигането на максимална ефективност на изпълнението до 31 август 2026 г., включително относно начините за по-нататъшно рационализиране на техните ПВУ, излагат се основните варианти, които да бъдат взети предвид при преразглеждането им, и се подчертава значението на внимателното съвместно планиране при подаването на последните искания за плащане през 2026 г. Италия вече е постигнала напредък по изпълнението на реформите и инвестициите в плана си за възстановяване и устойчивост, като са изплатени 63 % от отпуснатите средства. За да бъдат изпълнени ангажиментите по плана за възстановяване и устойчивост до август 2026 г., от съществено значение е Италия да продължи изпълнението на реформите и инвестициите, като се справи със съответните предизвикателства. Италия би спечелила от укрепване на административния капацитет, по-специално на местно равнище, и от своевременното установяване и отстраняване на потенциалните забавяния. Систематичното участие на местните и регионалните органи, социалните партньори, гражданското общество и други съответни заинтересовани страни продължава да бъде от съществено значение, за да се гарантира широка ангажираност за успешното изпълнение на плана за възстановяване и устойчивост.

(25) Изпълнението на програмите в областта на политиката на сближаване, които включват подкрепа от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Фонда за справедлив преход (ФСП) и Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+), се ускори в Италия. Важно е да продължат усилията, за да се гарантира бързото изпълнение на тези програми, като същевременно се увеличи максимално тяхното въздействие на място. Италия вече предприема действия в рамките на програмите си по политиката на сближаване, за да повиши конкурентоспособността и растежа, като същевременно засилва социалното сближаване. В същото време Италия продължава да се сблъсква с предизвикателства, включително такива, свързани с повишаване на конкурентоспособността в контекста на индустриалния преход, ускоряване на енергийния преход, повишаване на устойчивостта на водните ресурси, особено в южните региони, и жилищното настаняване, особено в големите градове и градовете с голям брой туристи и студенти. Освен това страната е изправена пред предизвикателства, свързани с повишаването на квалификацията на работната сила, за да отговори на променящите се нужди на предприятията, включително увеличаване на участието в обучения за възрастни и насърчаване на включването на недостатъчно представените групи на пазара на труда, като жените, младите хора и лицата с мигрантски произход. Като част от междинния преглед на средствата от политиката на сближаване, в съответствие с член 18 от Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета ([17]) от Италия се изисква да направи преглед на всяка програма, като вземе предвид, наред с другото, предизвикателствата, посочени в специфичните за държавата препоръки за 2024 г. С предложенията на Комисията, приети на 1 април 2025 г. ([18]), срокът за представяне на оценка — за всяка програма — на резултатите от междинния преглед се удължава за след 31 март 2025 г. В тях също така се предоставят възможности за гъвкавост, за да се ускори изпълнението на програмите, както и стимули за държавите членки да разпределят ресурси по линия на политиката на сближаване за пет стратегически приоритетни области на Съюза, а именно конкурентоспособността в областта на

([17]) Регламент (ЕС) 2021/1060 на Европейския парламент и на Съвета от 24 юни 2021 година за установяване на общоприложимите разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд плюс, Кохезионния фонд, Фонда за справедлив преход и Европейския фонд за морско дело, рибарство и аквакултури, както и на финансовите правила за тях и за фонд „Убежище, миграция и интеграция“, фонд „Вътрешна сигурност“ и Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика (ОВ L 231, 30.6.2021г., стр. 159).

([18]) Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на регламенти (ЕС) 2021/1058 и (ЕС) 2021/1056 по отношение на специални мерки за справяне със стратегически предизвикателства в контекста на междинния преглед — COM(2025) 123 final.

стратегическите технологии, отбраната, жилищното настаняване, устойчивостта на водните ресурси и енергийния преход, както и за инвестиции в умения в приоритетни сектори, като същевременно се запазва акцентът върху лицата в най-уязвимо положение в програмите по линия на ЕСФ+.

(26) Платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) предоставя възможност за инвестиране в ключов стратегически приоритет на ЕС, като се укрепва конкурентоспособността на ЕС. Средствата по STEP се насочват чрез 11 съществуващи фонда на ЕС. Държавите членки могат също така да допринесат за програмата InvestEU в подкрепа на инвестициите в приоритетни области. Италия би могла да използва оптимално тези инициативи в подкрепа на разработването или производството на технологии от критично значение, включително чисти технологии с ефективно използване на ресурсите.

(27) Освен икономическите и социалните предизвикателства, към чието преодоляване са насочени планът за възстановяване и устойчивост и други фондове на ЕС, Италия следва да предприеме ефективни мерки по отношение на оставащите предизвикателства, свързани с научните изследвания и иновациите, енергетиката, адаптирането към изменението на климата, индустриалната политика и конкуренцията, пазара на труда, образованието и обучението, както и правосъдието и публичната администрация.

(28) Въпреки инвестициите в рамките на плана за възстановяване и устойчивост и средносрочния фискално-структурен план, потенциалът на Италия за иновации и растеж е възпрепятстван от ограничените инвестиции в НИРД както от частния сектор, така и от публичния сектор. През 2023 г. разходите на предприятията за НИРД са били едва 0,76 % от БВП, което е значително под средната стойност за ЕС от 1,49 %. Рамката за насърчаване на НИРД в Италия не е толкова всеобхватна и щедра в сравнение с тази на другите държави от ЕС и би могла да се подобри чрез по-стратегическо разпределение на наличните ресурси за иновации и публично-частни партньорства. Планът за възстановяване и устойчивост включва няколко инициативи за подкрепа на сътрудничеството между предприятията и академичните среди, които обаче биха спечелили от по-малка фрагментираност и по-съгласувано национално управление. Обществените поръчки за иновации ([19]) също могат да играят важна роля за стимулиране на търсенето на иновации. За да бъдат ефективни, ще е необходим национален план за действие в подкрепа на нарастващото използване на този инструмент, включително обвързващи цели за разходите, когато е целесъобразно. Иновационният капацитет на Италия е ограничен от структурни фактори, по-специално от размера на предприятията. Малките предприятия (с до 20 служители) генерират 32,5 % от общия стопански оборот (средно за ЕС: 22,9 %), докато големите предприятия (с 250 или повече служители), които имат по-големи икономии от мащаба, по-големи инвестиции в НИРД и по-лесен достъп до финансиране, представляват само 37,5 % (средно за ЕС: 51,1 %). Насърчаването на разрастването на стартиращите предприятия и обединяването на малките и средните предприятия (МСП) би спомогнало за увеличаване на инвестициите в научни изследвания и иновации и за повишаване на производителността. Капиталовите пазари в Италия трябва да бъдат доразвити с цел увеличаване на броя на новите котировки на основния борсов пазар.

Това би дало повече възможности за консолидация на местните фирми и по-голям достъп до богатството на италианските домакинства, което е над средното равнище. Достъпът до небанково финансиране е ограничен за иновативните предприятия, тъй като вътрешният пазар на рисков капитал и капитал за растеж все още е слабо развит, макар и да е в процес на нарастване. Мерките в плана за възстановяване и устойчивост, които осигуряват допълнителна публична подкрепа за рисков капитал и създават рамка за привличане на институционални инвеститори, са първата стъпка за преодоляване на тези ограничения. Все пак относително по-слабо развитите капиталови пазари ограничават възможностите на инвеститорите в частно дялово финансиране и в рисков капитал за освобождаване от инвестиции, което допълнително засилва липсата на източници на финансиране за иновации, които са ключов фактор за подобряване на конкурентоспособността. Насърчаването на достъпа на иновативни предприятия до небанково финансиране изисква по-нататъшни действия за подкрепа на първичните публични предлагания (ППП) и за развитие на динамична екосистема за рисков капитал и капитал за разширяване. Това включва стимулиране на участието на местни институционални инвеститори и големи корпорации както на регистрираните, така и на нерегистрираните капиталови пазари. Накрая, изследователската и университетска система в Италия е от жизненоважно значение за иновациите, но тя е изправена пред значителни предизвикателства. Финансирането за образование след завършено средно образование, както и за висше образование, се е увеличило през последните две години, ако се вземат предвид и големият брой ресурси, предназначени за инфраструктурни интервенции. През последните години са провеждани по-редовно национални конкурси за проекти. Срещу широкото разпространение на краткосрочните договори за изследователи, без възможност за постоянна работа, съчетани с бавно и несигурно кариерно развитие, са предприети няколко текущи структурни реформи, които насърчават както привличането, така и задържането на талантливи изследователи. Освен това ограничените стимули за университетите и изследователите да внедряват научните изследвания възпрепятстват иновациите. Бюрата за трансфер на технологии, въпреки че се подобряват, остават сравнително малки по мащаб и не разполагат с достатъчно човешки и финансови ресурси, за да подкрепят превръщането на резултатите от научните изследвания в нови бизнес възможности. Полезните им взаимодействия с инвеститорите в рисков капитал също могат да бъдат подобрени.

([19]) Съгласно насоките на Комисията C(2018)3051 „обществена поръчка за иновации“ означава всяка поръчка, която има един или и двата от следните аспекти: закупуване на процеса на иновации — услуги за научноизследователска и развойна дейност — с (частични) резултати; закупуване на резултатите от иновации, създадени от други. По този начин обществените поръчки за иновации обхващат както поръчки за НИРД, обществени поръчки за иновативни решения и обществени поръчки, които включват комбинация от НИРД и получените в резултат на това иновативни решения.

(29) Италия би спечелила от национална индустриална стратегия, която да насочва разпределението на публичните ресурси, да подкрепя стратегическите технологии и да насърчава развитието на южните райони. Приемането на Зелената книга и стратегическия план за специалната икономическа зона даде нов тласък на обществения дебат за индустриалното развитие, но приемането на множество индустриални планове с различно управление, липсата на координация и наличието на над 2 000 мерки за насърчаване не водят към ясна национална стратегия за растеж. При съществуващата рамка определянето на стратегическите сектори не отчита новите индустриални тенденции и технологии, а липсата на териториално измерение ограничава стратегията за развитие на ключовите индустриални райони. Това е от особено значение на фона на намаляващото национално промишлено производство и значителните регионални различия, като южните райони изостават по отношение на иновациите и конкурентоспособността. Индустриалната стратегия би спечелила от по-добра координация с планирането на инвестициите в инфраструктурата, а мерките на политиките за насърчаване на обучението и активните политики на пазара на труда следва да бъдат интегрирани в по-широката национална индустриална визия, включително чрез съгласуване на публичните инвестиции, насочени към стратегически сектори.

(30) В рамките на плана за възстановяване и устойчивост и на ангажиментите от средносрочния фискално-структурен план Италия провежда амбициозна реформа на публичната администрация, която се очаква да доведе до модернизиране на управлението на човешките ресурси, до подобряване на предоставянето на услуги и до укрепване на административния капацитет на централно и поднационално равнище. Ключовите аспекти на тази реформа и на ангажимента по линия на средносрочния фискално-структурен план включват: i) въвеждане и засилване на Интегрирания план за организационна дейност (PIAO), който предоставя цялостна картина на числеността на персонала, уменията и нуждите от капацитет на всяка администрация; ii) централизиран цифров портал за набиране на персонал въз основа на стандартизирани професионални профили (inPA); iii) национална платформа за обучение и преквалификация на държавни служители (Syllabus); iv) пускане на нова цифрова платформа (Minerva), която да дава възможност за оперативна съвместимост. Създаването на подход за планиране на работната сила, основан на данни и интегриращ тези инструменти, би допринесло за по-голяма ефективност на италианската публична администрация. Това ще даде възможност на администрациите, особено на местно равнище, да определят конкретните си пропуски в капацитета и да предприемат подходящи действия, било чрез набиране на персонал, или чрез целенасочено обучение. Този подход би могъл да помогне на централните администрации да разработят мерки за подкрепа, които са по-добре съобразени с нуждите на отделните администрации, да засилят координацията и да направят предоставянето на публични услуги по-ефективно.

(31) В рамките на плана за възстановяване и устойчивост и на ангажиментите от средносрочния фискално-структурен план Италия провежда мащабна реформа на съдебната система, която има за цел да намали натрупаните висящи дела и да скъси сроковете за разглеждане на граждански и наказателни дела. Създаването на служби за съдебни процеси, както и цифровизирането на съдебните процеси, които осигуряват организационна и правна подкрепа на съдиите, допринесоха за подобряване на ефективността на съдилищата. Все пак остават редица предизвикателства. Въпреки че от 2020 г. насам срокът за разглеждане на граждански и търговски дела на първа инстанция намалява, той остава сред най-дългите в ЕС. В съответствие с ангажиментите по средносрочния фискално-структурен план институционализирането и укрепването на службите за съдебни процеси и въвеждането на структурни стимули за съдилищата, основани на резултатите от тяхната работа, биха допринесли за по-нататъшно повишаване на ефективността на системата.

(32) По-добрите рамкови условия за конкуренция биха позволили по-ефективно разпределение на ресурсите и биха довели до повишаване на конкурентоспособността и производителността. По-голямата конкуренция и подобреното секторно регулиране също биха били от полза за потребителите. В рамките на плана за възстановяване и устойчивост Италия отбеляза добър напредък в някои важни сектори, включително енергетиката, транспорта и екосистемата за стартиращи предприятия, както и чрез модернизиране на националните правила за контрол на сливанията. Реформата на местните публични услуги в рамките на плана за възстановяване и устойчивост направи възлагането на обществени поръчки по-конкурентно, но са необходими допълнителни усилия, за да се засили мониторингът на управлението на услугите и да се осигурят качествени услуги за всички потребители. Необходими са и допълнителни законодателни инициативи за: i) търговията на дребно, по-специално относно правилата за откриване на магазини и провеждане на продажбени промоции; ii) регулираните професии, по-специално за премахване на несъразмерни ограничения; и iii) железопътния сектор, където възлагането на регионални и междуградски обществени поръчки трябва да бъде отворено за конкуренция. Накрая, значителни пречки продължават да съществуват в редица други сектори, включително в здравеопазването и фармацевтиката, нелинейния транспорт и пристанищните услуги. По-специално, конкуренцията следва да се насърчава в областта на: i) обществените поръчки за фармацевтични продукти (особено за биоподобни продукти); ii) акредитирането (*accreditamento*) на частни дружества към системата на общественото здравеопазване; iii) предоставянето на нелинейни транспортни услуги на местно равнище; iv) провеждането на търгове за концесии за пристанища; и v) наблюдаването и насърчаването на финансовата независимост и отчетността на пристанищните власти.

(33) Италия продължава да се сблъсква със структурни пречки за ускоряване на електрификацията на енергийната си система и увеличаване на дела на възобновяемите енергийни източници в производството на електроенергия, въпреки значителния си потенциал за производство на слънчева и вятърна енергия. Основна пречка остава сложността и разпокъсаността на процедурите за издаване на разрешения, което забавя изпълнението на проектите и подкопава доверието на инвеститорите. Освен това съотношението между цените на електроенергията и газа е сред най-високите в ЕС. Реформите, подкрепени от плана за възстановяване и устойчивост, доведоха до преодоляване на административните пречки в процедурите за издаване на разрешения за възобновяема енергия, но е необходимо по-нататъшно опростяване и консолидиране на законодателството в областта на издаването на разрешения, за да се

ускори разгръщането. В същото време интегрирането на по-висок дял на променливи възобновяеми енергийни източници изисква координирани инвестиции в инфраструктурата на електроенергийната мрежа, по-специално за повишаване на гъвкавостта на системата чрез технологии, които не използват изкопаеми горива, като механизми за съхранение и реагиране на търсенето (например тарифи, отчитащи периода на потребление, динамични схеми за ценообразуване, системи за интелигентно измерване и участие на доставчик на агрегирани услуги и промишлени потребители в балансиращите пазари). Трансграничните междусистемни връзки също остават недостатъчно развити в някои части на мрежата, което ограничава възможността на Италия да се възползва от регионалното балансиране и сближаването на цените. Укрепването на устойчивостта и взаимосвързаността на електроенергийната мрежа би спомогнало за постигането на целите за декарбонизация чрез доставка на повече електроенергия от възобновяеми източници за секторите, обхванати от Регламента за споделяне на усилията, по-специално транспорта и сградите, което ще допринесе за преодоляване на разликата спрямо целта по РРУ. Това би спомогнало също за стабилизиране на цените на енергията и за намаляване на върховите товари, свързани с производството на газ в нестабилен пазар.

(34) Високата уязвимост на Италия по отношение на климатичните рискове, по-специално хидрогеоложките рискове, оказва въздействие върху икономиката, по-специално върху МСП. Въпреки това управлението на политиките за адаптиране към изменението на климата е фрагментирано между няколко органа и институции, както на централно, така и на местно равнище, а потенциалът на природосъобразните решения не се използва пълноценно. Освен това загубата и увреждането на почвите налагат мерки за подобряване на устойчивостта на почвите с цел намаляване на хидрогеоложките рискове и въздействието на засушаванията. Също така застрахователното покритие за свързани с климата събития все още е в процес на развитие, като през март 2025 г. влезе в сила задължително изискване за застраховане за дружествата, което ще бъде изцяло въведено до края на годината. Загубите вследствие на такива събития продължават да свидетелстват за големи пропуски в застраховането в областта на климата, които изискват укрепване на съществуващата рамка. Резултатите на Италия по отношение на кръговата икономика са над средните за ЕС. Инфраструктурните недостатъци в управлението на водите и отпадъците обаче, по-специално в южните региони, оказват въздействие върху околната среда, което води до значителни разходи и загуби на приходи за италианската икономика.

(35) Сегментацията на пазара на труда и слабостите в качеството на работните места остават основни предизвикателства в Италия, с намаляваща, но все още висока честота на нетипичните и срочните договори, особено сред жените, младите хора и мигрантите. Структурно ниският растеж на производителността на труда ограничава ръста на заплатите. През последното десетилетие производителността на труда остава непроменена, а номиналните заплати са нараснали по-малко от инфлацията, в резултат на което реалните заплати са намалели. Засилването на колективното договаряне би могло да спомогне за насърчаване на гъвкав и устойчив растеж на заплатите, който да отразява производителността на предприятията и местните условия. През 2024 г. делът на работниците, изложени на риск от бедност, е по-висок от средния за ЕС, както за работниците на пълно работно време, така и за тези на непълно работно време. Заедно с ниските заплати, широко разпространеното използване на нетипични договори също допринася за бедността сред работещите, като намалява броя на отработените часове. Постоянните договори в Италия се увеличават, но делът на служителите със срочни трудови договори, въпреки че е намалял от 15,7 % през 2023 г. на 14,4 % през 2024 г., остава сред най-високите в ЕС, а преходът от временни към постоянни работни места е значително под средния за ЕС. Работниците на непълно работно време и със срочна продължителност на трудовото правоотношение са изложени на по-висок риск от бедност в сравнение както със средния показател за ЕС, така и с този за работниците на пълно работно време в Италия. Над 50 % от договорите на непълно работно време и 10 % от временните договори не са били доброволни, което отразява потенциала за увеличаване на доходите чрез стабилни договори и по-голяма интензивност на работата. Делът на самостоятелно заетите лица сред заетите лица намалява, но също е висок в сравнение със средния за ЕС. Взети заедно, ниските заплати и широко разпространените нестандартни форми на заетост възпрепятстват участието на пазара на труда, намаляват привлекателността и качеството на работните места и карат много млади висшисти да емигрират в чужбина в търсене на по-добри кариери и заплати. Освен това участието на жените на пазара на труда в Италия остава ниско.

Неравенството в заетостта между жените и мъжете е едно от най-големите в ЕС, като достига 19,4 процентни пункта, и през последното десетилетие не се наблюдават признаци за подобрение. В южните райони разликата достига 28 процентни пункта. Това отразява и значителния недостиг на услуги за грижи за деца и възрастни хора, като последните са от особено значение предвид тенденцията към застаряване на населението. Преодоляването на тези предизвикателства би допринесло и за подпомагане на възходящата социална конвергенция в съответствие с анализа на Службите на Комисията на втория етап по държави въз основа на характеристиките на Рамката за социална конвергенция ([20]). Необходимо е да продължат усилията за разширяване на предоставянето на достъпни услуги за образование и грижа в ранна детска възраст и за дългосрочни грижи въз основа на инвестициите и реформите, осъществени в рамките на МВУ и на ангажимента съгласно средносрочния фискално-структурен план, насочен към регионите със слабо предоставяне, за да се намалят регионалните различия.

(36) Неотдавнашните реформи, приети в рамките на МВУ, имат потенциал да намалят предизвикателствата, свързани с недекларирания труд. Мащабът на проблема обаче, особено в определени сектори, налага по-нататъшни действия. Подобряването на навременното събиране на подробни данни за недекларирания труд би спомогнало за

([20]) SWD (2025) 95 – Анализ на втория етап по държави на социалната конвергенция в съответствие с Рамката за социална конвергенция, 2025 г.

по-целенасочените проверки, както и за мерки на политиките. Освен това, въз основа на мерките, които се изпълняват в рамките на плана за възстановяване и устойчивост, сектори като селското стопанство и домашния труд трябва да бъдат обект на целенасочени интервенции, например чрез засилване на дейностите по прилагане на законодателството и намаляване на стимулите за нерегламентирана заетост. Накрая, внимателното наблюдение на въведените наскоро мерки, особено за най-засегнатите сектори, е от ключово значение за осигуряване на тяхната ефективност и за структурното справяне с това продължаващо предизвикателство.

(37) Допълнителните инвестиции и структурните реформи в системите за образование и обучение продължават да са от решаващо значение за преодоляване на стагнацията на производителността и недостига на умения. Резултатите от проучването PISA на ОИСР от 2022 г. показват по-ниско от средното ниво за ЕС по отношение на основните умения, като общите резултати се подобряват по четене, остават стабилни в областта на науките и се влошават по математика. Слабите резултати са особено изразени сред учениците в неравностойно положение и тези, които са записани в програми за професионално образование и обучение (ПОО), което засилва социалните неравенства. За да се предоставят на учениците адекватни основни компетенции, са необходими целенасочени мерки. Те включват стимулиране на опитни учители да работят в училища в неравностойно положение, разширяване на пълното дневно обучение (*tempo pieno*) и разширяване на обхвата на инициативи като лятната програма „Piano Estate“. Освен това насърчаването на иновативни методи на преподаване, с акцент върху предметите от областта на науката, технологиите, инженерството и математиката (НТИМ), и подобряването на продължаващото обучение на учителите биха могли да допринесат за повишаване на нивото на основните умения. Страната е на второ място в ЕС по най-нисък процент на завършилите висше образование. Модернизирането на програмите за образование след средно образование с цел интегриране на подходящи общоприложими умения и знания, ориентирани към работата, може да подготви по-добре завършилите за бързо променящия се пазар на труда и по този начин да подобри тяхната пригодност за заетост.

(38) Въпреки че общата степен на незаети работни места в Италия остава относително ниска — около 2 %, сектори като строителството, здравеопазването и ИКТ са изправени пред недостиг на работна ръка. За да се преодолее настоящият недостиг, от решаващо значение е да се продължи прилагането на успешните мерки, насърчавани в рамките на МВУ в областта на ПОО, включително висшите технически институти, и да се съобразят учебните програми с нуждите на пазара на труда, по-специално в областта на трансверсалните, екологичните и цифровите умения. Освен това разширяването на ученето на работното място с акцент върху краткосрочното обучение и микроквалификацията, насочени към сектори с висок растеж и голямо търсене, е от съществено значение за намаляване на недостига на работна ръка в краткосрочен план.

(39) Участието на възрастните в обучения в Италия остава сред най-ниските в ЕС и продължава да намалява, което затруднява растежа на производителността в условията на бързо застаряваща работна сила. За да се отговори на средносрочните и дългосрочните нужди от умения и да се насърчи потенциалът на програмите за обучение да допринасят за националната конкурентоспособност, е от съществено значение да се укрепи структурно системата за обучение на възрастни и да се съгласуват политиките за обучение с приоритетите на промишлеността, като например инициативите *Transizione 4.0* и *Transizione 5.0*, като се постави акцент върху предоставянето на обучение за умения, търсени от сектори с висок растеж. Въз основа на оценка на въздействието успешните мерки по МВУ, включително дуалната система и гаранцията за пригодност за заетост на работниците (*garanzia di occupabilità dei lavoratori — GOL*) в рамките на активните политики на пазара на труда, следва да бъдат разширени след 2026 г. и да станат по-предвидими за участниците на пазара на труда. Регионалните планове за умения в рамките на МВУ следва да бъдат съгласувани с националните индустриални стратегии, като например *Libro Bianco*, за да се гарантира съгласувано развитие на уменията, което да подкрепя икономическите приоритети.

(40) С оглед на тясната взаимообвързаност между икономиките на държавите членки от еврозоната и колективния им принос за функционирането на Икономическия и паричен съюз през 2025 г. Съветът препоръча на държавите членки от еврозоната да предприемат действия, включително чрез своите планове за възстановяване и устойчивост, за да изпълнят препоръката относно икономическата политика на еврозоната. За Италия препоръки 1, 2, 3, 5 и 6 спомагат за изпълнението на първата препоръка за еврозоната относно конкурентоспособността, препоръки 1, 4 и 6 спомагат за изпълнението на втората препоръка за еврозоната относно издръжливостта, а препоръка 1 спомага за изпълнението на третата препоръка за еврозоната относно макроикономическата и финансовата стабилност, изложена в препоръката от 2025 г.

(41) С оглед на задълбочения преглед на Комисията и заключението ѝ относно наличието на дисбаланси, препоръките по член 6 от Регламент (ЕС) № 1176/2011 са отразени в препоръки 1, 3, 5 и 6 по-долу. Политиките, посочени в препоръка 1, спомагат за преодоляване на уязвимостите, свързани с големия държавен дълг. Политиките, посочени в препоръки 1, 3, 5 и 6, спомагат за преодоляване на уязвимостите, свързани със слабия растеж на производителността, което от своя страна подкрепя растежа на потенциалния БВП и в резултат на това допринася и за изпълнението на препоръка 1. Препоръки 1, 3, 5 и 6 допринасят както за преодоляването на дисбалансите, така и за изпълнението на препоръката относно икономическата политика на еврозоната в съответствие със съображение 40.

ПРЕПОРЪЧВА на Италия да предприеме през 2025 г. и 2026 г. следните действия:

1. Да укрепи общите разходи и готовността в областта на отбраната и сигурността, като същевременно гарантира устойчивост на дълга в съответствие със заключенията на Европейския съвет от 6 март 2025 г. Да се придържа към максималните темпове на растеж на нетните разходи, препоръчани от Съвета на 21 януари 2025 г., с оглед преодоляване на прекомерния дефицит. Да изпълни набора от реформи и инвестиции, които са в основата на удължения период на корекция, както беше препоръчано от Съвета на 21 януари 2025 г. В съответствие с целите за фискална устойчивост да направи данъчната система по-благоприятна за растежа чрез допълнителна борба с данъчните измами, намаляване на данъчната тежест върху труда и останалите данъчни разходи, включително свързаните с данък добавена стойност и вредните за околната среда субсидии, както и да актуализира кадастралните стойности, основавайки се на ангажимента съгласно средносрочния фискално-структурен план в рамките на по-широк преглед на политиките в областта на жилищното настаняване, като гарантира справедливост. Да засили усилията за подобряване на ефективността и ефикасността на публичните разходи. Да намали въздействието на застаряването върху потенциалния растеж и фискалната устойчивост, включително чрез по-голямо ограничаване на използването на схеми за ранно пенсиониране и чрез справяне с демографските предизвикателства, както и чрез привличане и задържане на висококачествена работна сила.

2. С оглед на приложимите срокове за навременното приключване на реформите и инвестициите съгласно Регламент (ЕС) 2021/241, да ускори изпълнението на плана за възстановяване и устойчивост, включително на главата за REPowerEU. Да ускори изпълнението на програмите по линия на политиката на сближаване (ЕФРР, ФСП, ЕСФ+), като се основава, когато е целесъобразно, на възможностите, предлагани от междинния преглед. Да използва оптимално инструментите на ЕС, включително възможностите, предоставени от InvestEU и платформата за стратегически технологии за Европа, за да подобри конкурентоспособността.

3. Да подкрепя иновациите чрез по-нататъшно укрепване на връзките между предприятията и академичните среди, обществените поръчки за иновации, корпоративния рисков капитал и възможностите за талантите. Да засили ролята на университетите в иновациите чрез поставяне на по-силен акцент върху внедряването на резултатите от научните изследвания и чрез подобряване на кариерното развитие на изследователите. Да насърчава растежа и обединяването на МСП и стартиращите предприятия, включително с оглед на ангажиментите в средносрочния фискално-структурен план. Да приложи индустриална стратегия, включваща намаляване на териториалното разделение, чрез рационализиране на текущите мерки на политиките и чрез съобразяване с ключовите инфраструктурни проекти.

4. Да повиши още повече ефективността и капацитета на публичната администрация и да укрепи допълнително административния капацитет, особено на местно равнище. Да намали натрупаните висящи дела и срока за разглеждане на делата в съдебната система. Да се справи със съществуващите ограничения пред конкуренцията, включително в сектора на местните публични услуги, бизнес услугите и железопътния транспорт.

5. Да ускори електрификацията и да увеличи усилията за внедряване на възобновяеми енергийни източници, включително чрез намаляване на фрагментирането на регулаторните разпоредби за издаване на разрешения и инвестиции в електроенергийната мрежа. Да се справи с рисковете, свързани с изменението на климата, и да смекчи икономическото им въздействие чрез по-добра институционална координация, природосъобразни решения и застрахователно покритие, свързано с климата. Да преодолее съществуващите неефективности в управлението на водите и отпадъците чрез намаляване на недостатъците на инфраструктурата.

6. Да насърчава качеството на работните места и намаляването на сегментацията на пазара на труда, както и да подкрепя адекватното заплащане и увеличаване на участието на пазара на труда, по-специално за недостатъчно представените групи, включително чрез по-нататъшно укрепване на активните политики на пазара на труда и подобряване на достъпа до качествени грижи за деца и дългосрочни грижи на достъпни цени, като се отчитат регионалните различия. Да продължи усилията за борба с недекларирания труд, особено в най-засегнатите сектори. Да продължи да насърчава ПОО след средното образование и обучението на работното място в сектори с голямо търсене, за да отговори на краткосрочните нужди от умения, като същевременно засили обучението за възрастни чрез разширяване на обучението на работното място в сектори с висок растеж. Да подобри образователните резултати, с акцент върху учениците в неравностойно положение, включително чрез укрепване на основните умения.

Съставено в Брюксел на 8 ЮЛИ 2025 година.

За Съвета

Председател

S. LOSE